

#Elkartasun_Eskolak: eskubideak ez dira huskeria bat

Giza eskubideei eta Hegoalde Globalaren egoerari buruzko informazioa zabaltzeko podcastak sortzeko gida praktikoa

#ElkartasunEskolak – Nafarroa
2024-2025

Gobierno
de Navarra

Nafarroako
Gobernua

escuelas
solidarias

elkartasun
eskolak

#ElkartasunEskolak - Nafarroa 2024-2025

Elkartasun Eskolak programa 2009-2010 ikasturtean jarri zen martxan, Nafarroako irakasleei Herritartasun Globalerako Hezkuntza Eraldatzaileari buruzko aholkularitza eta prestakuntza eman nahi dien Prestakuntza Planaren baitan. Herritartasun Globalerako Hezkuntza Eraldatzailea hezkuntza-prozesu bat da, eta aberastasunaren eta boterearen banaketan gertatzen diren desberdintasunez, horien arrazoiez eta ondorioez jabetzea du helburu, baita mundu bidezkoagoa lortzeko elkartasunezko eta konpromiso sozialeko jarrerak bultzatzea ere.

Elkartasun Eskolak programan Nafarroako ikastetxe guztiek (haur hezkuntza, lehen hezkuntza eta bigarren hezkuntzakoek) parte har dezakete, Herritartasun Globalerako Hezkuntza Eraldatzailea jorratzen ari direnek nahiz jorratzen hasi nahi dutenek.

#ElkartasunEskolak - Nafarroa 2024-2025

Programa hau Nafarroako Gobernuak eta Nafarroako GGKEen Koordinakundeak sustatzen dute.

Kasu honetan, Nafarroako Nuevo Futuro Elkarteak Lizarralde BHI (Lizarra), Centro Puente (Gares) eta Atarrabia DBHI (Atarrabia) ikastetxeekin elkartzen da; laguntza, aholkularitza eta orientazioa ematen die, eta beharrezkoak diren baliabideak eta materialak, garapenerako, nazioarteko lankidetzarako, elkartasunerako eta herritartasun global eraldatzailerako hezkuntza-proposamenak gara ditzaten.

Gida honek ikuspegi praktikotik jaso nahi du gure #KreaRadio hezkuntza-irratiarekin 15 urtez metatu dugun esperientzia. Labur esanda, gako batzuk planteatzen ditugu podcastak gizarte- eta hezkuntza-prozesuetan duen potentzialtasunari ahalik eta zuku gehien ateratzeko.

Irratia komunikazio- kanal gisa

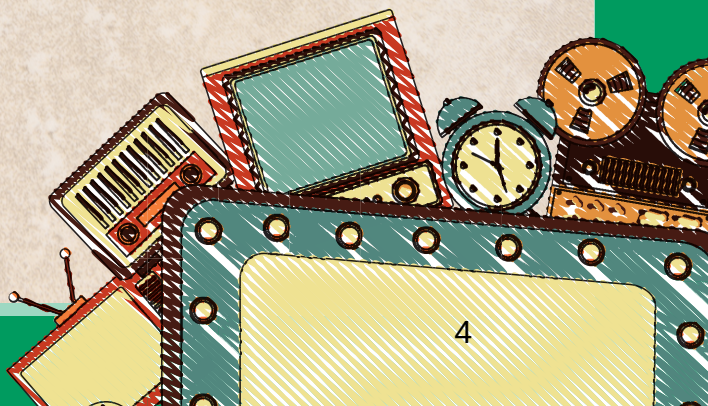
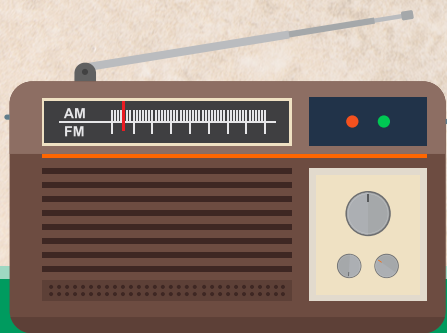
XIX. mendearen amaieran, hainbat zientzialarik irradi-difusioaren oinarriak finkatu zituzten: Hertz, Tesla eta Fessendenek uhin elektromagnetikoekin egin zituzten saiakuntzak, eta Marconik, berriz, lehen emanaldia egitea lortu zuen 1899an, Mantxako Kanalaren bitartez. Telebista iritsi arte, irratia izan zen informaziorako eta entretenimendurako bitarteko nagusia, eta masa-gizartearen oinarriak finkatu zituen. 1920tik 1950era bitartean, irradi-aparatuak iritsi ziren etxeetara, eta horien bidez modak, ideologiak eta aldaketa kulturalak zabaldu ziren.

Guillermo Marconi italiarrak irradi bidezko lehen transmisioa egin zuen

Digitalizazioa iritsi eta komunikazio-azpiegiturak aldatu egin badira ere, irratia da oraindik adierazpenerako eta komunikaziorako kanal nagusietako bat; transistoretik telefono mugikorrera aldatu arren, eta metodo eta lokuzio desberdinak izan arren, soinu antolatutako (hitzak, testuak, musika) entzule ugari ditu, eta, gainera, orain zuzenean nahiz aurrez grabatuta entzun daitezke edukiak, plataforma birtualei esker.

Urte asko izan arren, eta euskarri bakoitzak irradiaren amaiera iragartzen bazuen ere, irratia bere horretan jarraitzen du, irmo. Istorioak kontatzen dituen giza ahotsak, musikak, informazioaren konbinazioak, kontakizunek eta elkarrizketek plazera eta konfiantza helarazten dizkigute. Bitarteko merkea eta zuzena da; entzule bakoitzak bakarra dela sentiaraztea lortzen du, hau da, ahots horien hartzaile bakarra dela (nahiz eta milaka pertsonak aldi berean entzun). Gainera, audio-formatuak beste jarduera batzuk egitea ahalbidetzen du, mugitzea, eta irudimena pizten du, estimulu bisualik ez duelako.

Irratia euskarri pedagogiko gisa

2007an, **Mexikoko ElCaracol** elkartearen ekimena ezagutu genuenean — irratia erabiltzen zuen gizarte- eta hezkuntza-tresna gisa kaleko herritarrengana iristeko—, audioa txertatzen hasi ginen gure proposamenetan. Lehenengo audioblog bat sortu genuen; gero, fitxategiak webgune batean jarri genituen eta, prozesu digitalak sinplifikatu ahala (eta podcastaren kontzeptua arrunt bihurtu ahala), beste sistema batzuk erabiltzen eta esperientziak metatzen hasi ginen.

Hasiera-hasieratik, haren potentzialtasuna ikusi genuen; entzuteko eta sortzeko espazio bat ezarri genuen, errespetua eta isiltasuna behar dituen, hizkuntza-maila desberdinak praktikatzen dituen. Tresna horrek banaka edo taldeka laguntzeko aukera ematen digu, esperientziaren «arrastoa» uzten du, mundu osoari adierazteko eta hitz egiteko aukera ematen digu, eta efektua handitzea ahalbidetzen digu, atzeraeragin pedagogikoaren bidez (hau da, urte batzuk geroago argazki bat, audio bat eta esperientzia positiboaren arrastoa ikusten dugunean, afektuak eta ikaskuntzak mobilizatzen dira berriro).

- *Irrati digitala merkea da (baina infinituraino sofistika daiteke).*
- *Ekoizpen-prozesua sinplea da (hala ere, fase bakoitza konplexuagoa izan daiteke erabilgarri ditugun baliabideen eta denboraren arabera).*
- *Kontsumismoa konpentsatzen laguntzen digu, sortze- eta ekoizpen-prozesuekin.*
- *Komunikabideak erabiltzen erakusteko zeharkako modu bat da.*
- *Dibertigarria da.*
- *Eta formatuaren aldetik ere aukera ugari ematen ditu: elkarrizketa, dokumentala, magazina, tertulia, irrati-antzerkia, soinuak, irakurketak, etab.*

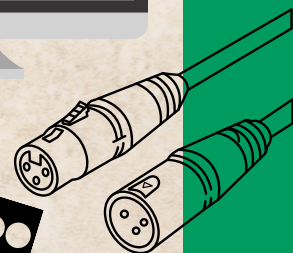
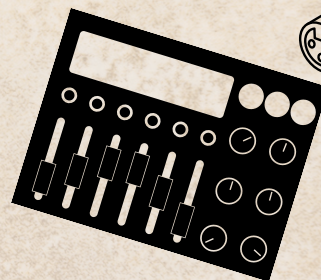
Irratia euskarri pedagogiko gisa

Zer behar dugu irrati-kapsula bat egiteko?

Egiaz, grabagailu edo telefono mugikor batekin sor genitzake irrati-kapsulak. Hala ere, gomendatzen da «eszenografia» zaintzea eta irratia egiteko espazio bat sortzea, inspiratuko gaituena eta tonu eta dinamika berezi bat ezarriko duena. Baina ez da material gehiegi behar; izan ere, gauza gehiegi izateak benetan garrantzitsua den horretan ardaraztea galarazten digu.

Oinarrizko ekipoa:

- Ordenagailu bat
- Bi mikrofono
- Bi aurikular
- Konektore bat
- Edizio-programa bat (Audacity edo antzeko beste bat), audioa jasotzeko eta gero hura editatzeko.

Soinu-mahai bat ere izan dezakegu, baina badira sistema sinpleagoak ere, ordenagailuak mahai gisa balio baitezake.

Hobe da material gutxirekin hastea eta material hori erraztasunez erabiltzea (sorkuntzan zentratzeko), eta dinamika sendotu ahala, material gehiago sartzen joatea (mikroak, giro-mikrofonoa, akustika hobetzeko sistemak, efektu bereziak, aretoan zuzenean entzuteko soinu-igorlea, etab.).

Gako batzuk:

- *Hainbat irrati-formatu entzutea komeni da, gure proposamenen aukerak aberasteko.*
- *Gutxieneko gidoi bat izan behar da, gai bakoitzarekin parte hartzeko denborak eta moduak antolatzeko.*

Podcasta egiteko faseak:

1- Gaia edo helburua aukeratzea.

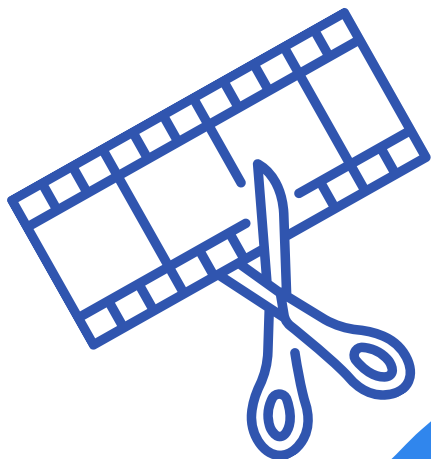
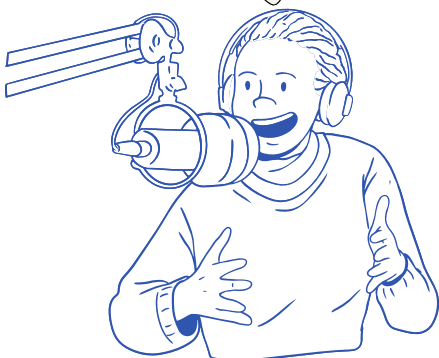
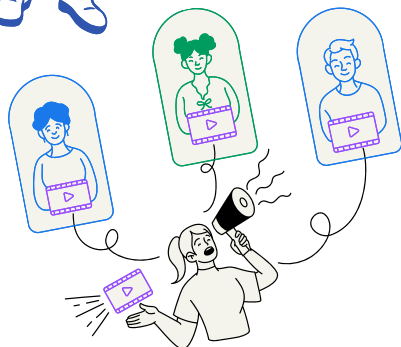
2- Ikertzea eta gidoia idaztea.

3- Rolak eta eginkizunak banatzea.

4- Iragarki bat sortzea (sarrerako eta irteerako gortina, promoziorako klip gisa balio dezakeena).

5- Grabatzea edo igortzea.

6- Podcasta editatzea (hobe da laburra izatea, irrafi-kapsula gisa; arretaren ekonomian gaude, eta zailena eduki laburrak, elikagarriak eta zuzenak sortzea da, entzuleen artean interesa pizteko).

GOIKO ESKUPEKOAK!!

Interesgarria da grabazioei ekin aurretik beroketa-ariketak egitea (bokalizazioa, ahots-tonuak). Dibertigarria da, erlaxatu egiten du eta grabazioan asko nabaritzen da. <https://www.youtube.com/watch?v=e0bd6TtdTOU>

Era berean, garrantzitsua da dinamizatzailerak modelatze-lana egitea, esatari gisa hitz egitea eta eredu gisa balio izatea.

Pertsona bakoitzak bere estiloa du... Hura garatzen lagundu ahal izango dugu, gazteari laguntzen, adibidez, programaren sarrerak edo agurrak errepikaraziz.

Grabazioei lekua emango dieten baliabide-esaldiak eta formulak eduki behar dira (ongietorria eman, entzule izan daitezkeenengana jo, podcastari izenburua jarri, nork egiten duen adierazi, non, noiz, zer baliabiderekin, zer jardueraren esparruan...). Eta agurtzeko modu bat izan behar da (kazetari gisa, magazine gisa, modu sinpleagoan...).

Interesgarria da, halaber, programetan soinu-efektuak sartzea (grabazioan jende gehiago inplikatzeko modu bat da), baita txaloak, txistuak... Dinamismo eta interes handiagoa ematen diete programei.

Audioa bakarrik izanik, esaldi luzeak saihestu behar dira, ironiak; mezuen argitasunak eta eraginkortasunak gailendu behar du. Izan zaitez laburra.

Ez izan zalantzarik.

Herrameinta interesgarriak:

Euskarria:

Audacity programa deskargatzeko (doan): <https://www.audacityteam.org/>

Ikuspegiak eta metodologia:

- Nafarroako Nuevo Futuro Elkarte (2012): Educación para la ciudadanía global y radio educativa <https://laboeduca.org/wp-content/uploads/2021/01/EPD-y-radio-educativa-ANMF-2012.pdf>
- Hezkuntzako podcastak eta bideoak editatzea (@Maestro21): Bideoa <https://www.youtube.com/playlist?list=PL-50N2LhNQCVyI3YhuAAGiBZ7fg-ZVR89>
- Audioa editatzea eta sortzea, Audacity bidez (@Maestro21): Bideoa <https://www.youtube.com/playlist?list=PL-50N2LhNQCVbKx4eE3cCKFbgrAEPXhiN>
- El Caracol, A.C. (2005): «Entre Cuates. Manual de radio par niños y niñas participantes». «Con la radio en el aula y la escuela» gidaliburua. https://mcusercontent.com/c1c0b7e3e32c2e9491cf285cf/files/a201df23-1f83-4685-b621-7c0eb1a097e1/digital_Entre_cuates_manual_radio.pdf
- Laura Mondéjar Muñoz eta Rafael Ángel Rodríguez López (2023): Pódcast educativo. Guía para la grabación, edición y difusión. https://riuma.uma.es/xmlui/bitstream/handle/10630/26930/P%C3%B3dcast%20educativo_PDF.pdf
- Plataforma de Infancia POI – Programa cibercorresponsales. <https://www.plataformadeinfancia.org/que-hacemos/participacion-infantil/cibercorresponsales/>
- RNE: Somos cooperación. Podcasta: <https://www.rtve.es/play/audios/somos-cooperacion/>
- Tejiendo Redes de Infancia – Ollin TV. Periodismo infantil. <https://ollin.tv/>

Podcast plataforma batzuk:

- iVoox: www.ivoox.com
- GUAU: gure audioa (EITB) www.guau.eus
- RNE Audio: www.rtve.es/play/radio
- Podium podcast: www.podiumpodcast.com
- Podimo: www.podimo.com
- Spotify: www.open.spotify.com
- Soundcloud: <https://soundcloud.com>
- Audible: www.audible.es
- Apple Podcast: www.podcasts.apple.com
- Pocket Casts: <https://pocketcasts.com/>
- Castbox. <https://castbox.fm/>

"Irratiaren
betegea ez da
milioei hitz
egitea, baizik eta
modu intimoan eta
pribatuan hitz
egitea, milioi
honetako
bakoitzari."

Hallie Flanagan, Zuzendaria, Lezitzailea,
egilea eta ekoizlea, 1890-1969

Gobierno
de Navarra

Nafarroako
Gobernua

AGENDA
2030

ASOCIACIÓN NAVARRA
NUEVO FUTURO

escuelas
solidarias

elkartasun
eskolak

WWW.LABOEDUCA.ORG